

در تورات، تلمود، انجیل و قرآن و بازتاب آن در ادبیات فارسی

● داستان پیامبران

● در تورات، تلمود، انجیل و قرآن و بازتاب آن در ادبیات فارسی

● مولف: حمید یزدان پرست

● وزیری گالینگور، چاپ دوم، شصت و هشت + ۱۰۵۶ صفحه، ۶۰۰۰ تومان

این کتاب مشتمل بر ۲۶ دفتر جداگانه درباره انبیایی است که ذکرشان در قرآن کریم و کم و بیش عهدین آمده است. هر دفتر به چند بخش مستقل تقسیم می‌شود؛ مثلاً ترتیب دفتر اول که مربوط به حضرت آدم است، از این قرار است: ۱ - آدم در تورات ۲ - آدم در تلمود ۳ - آدم در قرآن ۴ - مقایسه روایت تورات و قرآن ۵ - بازتاب داستان حضرت آدم در ادبیات فارسی در بخش نخست گزیده نسبتاً جامعی از روایت تورات (و در بخشهای متأخر، از اناجیل) آورده می‌شود. در برخی موارد نیز نکات تفسیری مورد نیاز با استناد به منابع اهل کتاب در پاورقی می‌آید. بخش دوم به منتخباتی نسبتاً گسترده از تلمود اختصاص یافته است. و تلمود کتابی بسیار مفصل در دهها مجلد است که گروهی از دانشمندان یهودی در طی حدود سیصد سال تدوینش کرده‌اند و در قرن پنجم میلادی (حدود صد سال پیش از بعثت) از تألیف نهایی آن فراغت یافته‌اند. مایه اصلی این کتاب را تورات شفاهی (در برابر تورات مکتوب) و تفاسیر و تعبیر گوناگون آن تشکیل می‌دهد و حاوی مطالبی است که بسیاری از آنها اصلاً در تورات نیست؛ اما پاره‌ای از آنها در قرآن و احادیث هست و نیز از طریق مجموعه روایاتی که «اسرائیلیات» نام گرفته، در فرهنگ اسلامی و طبعاً ادبیات فارسی نفوذ گسترده یافته است. این فصل کتاب مستقیماً از متن انگلیسی ترجمه شده و با متن عبری و آرامی مقایسه گردیده است. در بخش سوم، روایت تقریباً کامل مربوط به هر پیامبر از جای جای قرآن کریم استخراج گشته و

با رعایت تقدم و تأخر زمانی و مکانی کنار هم چیده شده و روند روایی آن بازسازی شده است. در بخش چهارم روایت قرآنی با روایت اصل کتاب مقدس مقایسه شده و عمدتاً به اختلاف به صورتی خلاصه و گذرا، اشاره شده است.

در بخش پنجم وجوه مختلفی از نحوه بازتاب هر یک از پیامبران در ادبیات فارسی که شاخه‌ای پر بار از فرهنگ اسلامی است، مورد بررسی قرار گرفته و به متون گوناگون نظم و نثر کهن استناد شده است. در برخی موارد سوای این مطالب، متونی کهن تر از تورات نیز از نظر دور نمانده و خلاصه روایتشان درج گردیده. عمده استناد در این بخش به الواح بازمانده سومری و بابلی است و به این ترتیب مجال مقایسه و تأثیر متون غیر و حیانی در تورات فراهم شده است. در چند مورد نیز خلاصه‌ای از کتب کهن، اما غیر رسمی اهل کتاب ذکر شده است و این بدان سبب بوده که در متون رسمی یا ذکری از آن به میان نیامده و یا به حد بسیار مختصری بسنده گردیده، اما در متون اسلامی با توجه به آیات قرآن و روایات معصومان، اشاره بسیاری به آنها شده و از این رو تحقیق درباره‌شان از اهمیت وافری برخوردار است. به عنوان نمونه می‌توان به کتاب رازهای خنوخ (که همان ادریس علیه‌السلام باشد) و مطالب مربوط به اخیقار که مشابه (و بلکه همان) لقمان است، اشاره کرد.

منتشر شد:

خواب آشفته نفت

(از کودتای ۲۸ مرداد تا سقوط زاهدی)

نوشتۀ:

دکتر محمدعلی موحد

نشر کارنامه — تهران — خیابان شهید باهنر (نیاوران) — شماره ۴۲۶ تلفن: ۲۲۸۵۹۶۹